

Прилуцький О.В.

**Попередні відомості про пластинчасті агарикові гриби (Agaricaceae, Basidiomycota)
Національного природного парку “Гомільшанські ліси”**

Національний природний парк “Гомільшанські ліси”

Харківський національний університет ім. В.Н. Каразіна

e-mail: oleg_pril@yahoo.com

Agaricaceae Chevall. є однією з провідних родин порядку Agaricales Underw. та нараховує у світовому масштабі 1340 видів, що об'єднані у 85 родів (Xth Dictionary of the Fungi, 2008). Родина об'єднує як агарикоїдні (пластинчасті), так і гастероїдні форми. На території України агарикові гриби досліджені ґрунтовно, втім, нерівномірно (Ганжа, 1960; Вассер, 1973; Вассер, Солдатова, 1977; Вассер, 1980; Вассер, 1985; Придюк, 1999; Дудка та ін., 2004; Придюк, 2005; Дудка та ін., 2008; Карпенко, 2009 та ін.).

Національний природний парк “Гомільшанські ліси” було створено 2004 р. з метою охорони типових природних комплексів середньої течії р. Сіверський Дінець. Він розташований у межах Зміївського та Первомайського районів Харківської області. За районуванням, прийнятим у “Флорі грибів України”, територія НПП належить до південної частини Харківського Лісостепу (Гелюта, 1989). На правобережжі Сів. Дінця переважають нагірні та плакорні дубові та кленово-липово-дубові ліси, на лівому березі – заплавні в'язово-тополево-вільхово-дубові ліси та різновікові дубово-соснові й чисті соснові ліси природного та штучного походження (Горелова, 2002). Також невеликі площі займають остепнені (на правому березі Сів. Дінця) та заплавні (на лівобережжі) луки (Горелова, 2002).

До початку наших досліджень на території НПП було відомо 9 видів пластинчастих агарикових грибів, а саме *Agaricus augustus* Fr., *A. bisporus* (J.E. Lange) Imbach, *A. silvaticus* Schaeff., *A. xanthodermus* Genev., *Cystolepiota seminuda* (Lasch) Bon, *Lepiota clypeolaria* (Bull.) P. Kumm., *L. cristata* (Bolton) P. Kumm., *Macrolepiota procera* (Scop.) Singer та *Chlorophyllum rhacodes* (Vittad.) Vellinga (як *Macrolepiota rhacodes* (Vittad.) Singer) (V Літопис природи, 2009). Протягом 2007-2010 рр. нами було виявлено ще 15 видів пластинчастих грибів з родини Agaricaceae: *Agaricus arvensis* Schaeff., *A. campestris* L., *A. comtulus* Fr., *A. silvicola* (Vittad.) Peck, *A. xantholepis* (F.H. Møller) F.H. Møller, *Cystoderma carcharias* (Pers.) Fayod, *Cystoderma cinnabarina* (Alb. et Schwein.) Harmaja, *Lepiota aspera* (Pers.) Quél., *L. subincarnata* J.E. Lange, *Leucoagaricus badhamii* (Berk. et Broome) Singer (= *Leucocoprinus badhamii* (Berk. et Broome) Locq.), *L. leucothites* (Witt.) Wasser, *L. menieri* (Sacc.) Singer, *L. nymphaeum* (Kalchbr.) Bon (= *Macrolepiota puellaris* (Fr.) M.M. Moser), *L. sericifer* (Locq.) Vellinga та *Macrolepiota excoriata* (Schaeff.) Wasser. Також нами було неодноразово виявлено такі вже відомі для території Парку види, як *A. silvaticus*, *A. xanthodermus*, *L. clypeolaria*, *L. cristata*, *M. procera* та *Ch. rhacodes*. Таким чином, на сьогодні для території НПП “Гомільшанські ліси” відомо 24 види пластинчастих грибів, що належать до 8 родів родини Agaricaceae.

Найбільш масовими серед зазначених видів були *A. arvensis*, *L. cristata*, *C. cinnabarina*, *L. leucothites*, *M. procera* та *M. excoriata*. Такі види, як *C. seminuda*, *L. aspera*, *L. badhamii* та *L. menieri* траплялися стабільно зрідка, нерегулярно. Низка видів відзначалася істотними коливаннями інтенсивності утворення плодових тіл з року-в-рік. Це, наприклад, *A. xantholepis*, *C. carcharias*, *L. sericifer* та *Ch. rhacodes*.

Цікавим є факт виявлення на території Парку виду *Leucoagaricus nymphaeum*. Цей вид занесено до Червоної книги України під категорією “рідкісний” (Червона..., 2009). Протягом жовтня 2010 року було виявлено 6 локалітетів *L. nymphaeum*, 5 з яких – у середньовікових соснових та дубово-соснових лісах та один – у вільхово-в'язовому заплавному лісі. Прикметно, що до 2010 року на території Харківського Лісостепу цей вид не було виявлено.